

گهواره خالی تمدن غرب

مقدمه‌ای بر ظهور اسلام اروپایی

فرروزان اصل‌نحوی

مقاله حاضر، مقوله انسجام در اتحادیه اروپا و موضوع ظهور اسلام اروپایی را با توجه به تغییرات جمعیتی مورد توجه قرار داده و به دنبال آن نگرش کلانی را که در این ارتباط ضروری است مطرح شود تا انسجام اتحادیه به حد گسسته‌ها و فرقه‌های گسسته‌نگینی نیانجامد. مطرح می‌شازد نویسنده مقاله معتقد است با کمک گرفتن از اشتراکات ادیان و حفظ حقوق اقلیت مسلمان در چهار چوب موازنه حقوق بشری، امکان همکاری هر چه گسترده‌تر مسلمانان در چهار چوب اسلام اروپایی روز به روز بیشتر خواهد شد.

اسلام تنها در قلب غرب اروپایی قابل پذیرش است. وزیر فرهنگ فرانسه با اعلام چنین موضوعی، یک پیش‌گام فلسفی را در سخن خود نهفته دارد. فرهنگ فرانسه در چه یک و فرهنگ مسلمانان در چه ۲ است و از این رو، یکی باید در دیگری حل شود. چنین مواضعی با آموزه‌های فرهنگی و حقوق بشری فریب‌ناپذیر کمال قرار داشته و جز ترویج خشونت راه دیگری باقی نمی‌گردد. این مواضع مسلمانان را در جامعه اروپایی ایزوله خواهد ساخت. این‌گونه اقلیت نیز جز به معنای اروپایی نیست. ترفی‌ال‌بیوت (درباره فرهنگ مسلمانان) ۱۰۱) تا ناکدی می‌کند که وقتی در یک جامعه بین‌رسمی که در زمینه‌های مختلف فعالیت می‌کنند تماس و وجود داشته باشد (تماس میان افکار سیاسی، علمی، هنری، فلسفی و مذهبی) آن جامعه در معرض آزمون‌های گوناگونی قرار می‌گیرد. آیا مواضع بالا می‌تواند آموزه‌های اروپایی حقوق بشری را یک سو و انسجام اجتماعی جامعه اروپایی را سوی دیگر در توافق بگذرد؟ آیا درست است در بازه مسلمانانی که اروپای بعد از جنگ سرد آید کردند چنین نگرانی وجود داشته باشد؟ آیا استمرار این نگرش به ایجاد یک فضای خودفلسفی در اروپا منتهی نمی‌شود؟

مهاجران مسلمان و ترکیب جمعیتی اروپا نخستین موج مهاجران مسلمان به اروپای مدرن را به سر کارگرمی از شمال آفریقا ترکیب نمودند و پاکستان تشکیل می‌دادند. در دوران پل‌سازی پس از جنگ جهانی دوم انگلیس و فرانسه به مستعمره‌های سابقشان در جنوب آسیا و شمال آفریقا روی آوردند تا کمبود نیروی کارشان را جبران کنند. مسلمانان به اروپای‌ها کمک کردند تا کشورهایشان را روی خرابه‌های جنگ بنا کنند. به تدریج مسلمانان در اروپا از وزن کافی برای مطرح شدنشان برخوردار شدند. از این رو، وست که در دهه ۱۹۶۰ میلادی بودی، در سال ۲۰۰۶ در کنفرانس گفت‌وگوی بین‌فرهنگ‌ها گفت: «تا حدی که اروپا باید همه تلاشش را برای گسترش دیالوگ با کشورهای همسایه خود به‌ویژه در منطقه مدیترانه انجام دهد و همچنان باید در نظر بگیرد که تمدن با جمعیت مسلمان خود و اسلام به طور کلی همسایه بگیرد». نحوه تعامل با مسلمانان به‌ویژه پس از مهاجرت ۱۱ سپتامبر و همچنین شورش‌های فرانسه که در آن نسل دوم مهاجران مسلمان شالوات شرکت داشتند، اهمیت دوچندان یافته است. تحقیقات جرن واتیبرگ - پژوهشگر مؤسسه اینترپرایز - به سران

اتحادیه هشدار می‌دهد که اروپا با صدم جمعیتی مسلمان روبه‌روست. ۷۲ میلیون نفر مسلمان در فرانسه ۲۲ میلیون نفر در آلمان، ۲ میلیون نفر در انگلیس، این جمعیت برای غرب نگران‌کننده است. نرخ رشد منفی جمعیت کمپون اروپا را به تامل بیشتری وادار کرده تا در این زمینه چاره‌جویی کنند. این نگرانی در روزنامه واشنگتن تایمز انعکاس یافته. هر مهد تمدن غرب به گهواره‌ها خالی هستند. از کاتالانک تا مناطق ناحیه اورال، در جوامعی با اقتصاد قوی و ضعیف تا کشورهای پررونق و کادولیکه کشورهای اروپایی شاهد کاهش و سقوط پیش‌بینی شده نرخ زاد و ولد هستند. بر نادر لونس - پژوهشگر آمریکایی که درباره اسلام خاورمیانه صاحب‌نظر است - نظر است: «حزین‌باره می‌گوید باروند کنونی، تا آخر قرن ۲۱ اروپا با اکثریت جمعیت مسلمان پرخوردار خواهد شد. هم‌اکنون «الاس» - تحلیلگر سابق وزارت خارجه آمریکا که هم‌اکنون با سازمان تحلیل رفره اجتماعی در آتلانتیک فیزیک کار سردی جایی هایدکیزه همکاری می‌کند - معتقد است که نسل جدید غرب در اروپا هم‌اکنون در سن نوجوانی هستند و می‌تواند جوانان ۲۰ سالگی خواهند شد که تاثیرات بی‌شماری بر جامعه اروپا خواهند گذارد.

تغییرات ترکیب جمعیت رنگ‌های خط‌و‌ریز اروپا به حدت آورده است. متأسفانه نگرش‌های مذکور، متعجب به گزینش راهبردی است. متعجبانه در ۲ کشور هلند، سوئد و فرانسه در مواجهه با مسلمانان شد تا از این طریق مسلمانان وادار به پذیرش فرهنگ اروپایی شوند. راهبرده مذکور از دل قانون زیر بیرون آمد.

۱- احسان حقیقت‌نمایی مساجد کشورهای مطرح شده در بالا، باید از میان متولیان همان کشور انتخاب شوند.

۲- تمامی سخنرانی‌ها باید به زبان اروپایی بوده و به هیچ عنوان نباید به زبان عربی استماع شود.

۳- ارتباط مالی مراکز اسلامی با کشورهای عربی و اسلامی باید قطع شود.

آیا قوه‌مفسر مذکور، واجد مابینسی خلاف حقوق بشر می‌باشد؟ و چنددینی در اروپا نیست؟ پرسش‌ها ۲۵۵ هزاره ساله از اروپایی‌ها از ایجاد جامعه چند فرهنگی استقبال می‌کنند و عملکرد نیز با هر گونه تبعیض مبتنی بر نژاد مخالفند. حال سؤال این است که حفظ انسجام جامعه اروپا با این شرایط چگونه امکان‌پذیر خواهد بود؟

گزاره‌های اصلی

ناقضان حقوق بشر، با مفصلات فلسفی حوزه عملی خود مواجه خواهند شد. چاره‌مسأله استفاده با سولستفاده از تفاسیر و منافع قانونی نیست. استفاده از خلاصه‌ها و اپله‌ها به‌عنوان راه‌کار نیست. عدالت - خنایه‌گراف و عدالت است. از این رو اروپا در هر چه نخست باید از هر گونه نفی و حرکتی که ناقض هویت مسلمانان است، دست‌نبرد شود. طارق رمضان - نویسنده و سخنران مسلمان - با وجود داشتن است که مبتنی است بر ایجاد پل میان هویت دینی و فرهنگ اروپایی بدون نفی یکی توسط دیگری. چنین

دکترتی قابلیت حفظ ارزش‌های فردی و هویتی مسلمانان را داراست. این امر با رویکرد فلاسفه غربی و تمدن‌شناسان اروپایی به ارزش‌های فردی نیز قرابت زیادی دارد. در این باره نگاه کشتی به‌عنوان مرآت برای زندگی بسیار مهم است. بر اساس آموزه‌های کشتی تکلیف ما این است که مراقب زندگی خود باشیم. اما بر اساس همین آموزه‌ها، ما اغلب تکلیفی وجود دارند که شأن آنها از زندگی بالاتر است و باید زندگی را فدای آنها کرد. یک فرسوده‌فقد ارزش زندگی خود را پیش از شخصیت خود فدر می‌بندد. پس کسی که فاقد ارزش ذاتی است به ارزش‌های خارجی برای زندگی خود متوسل می‌شود. اما کسی که از ارزش درونی برخوردار است، چنان در ارزش‌های خارجی نیست. دین در این باره تأکید بی‌شماری دارد. مسلمانان اروپایی نیز با رجوع به هویت دینی خود به دنبال منزلت و ارزش‌های درونی از دست‌نرفته خود هستند. منزلتانی که گناه میان شورش‌های حوزه پاریس یا از میان مسر خورده‌گی‌ها اعتراض به تبعیض‌های می‌خیزد. «نوادار» و همکارانش در دانشگاه پیل اعلام کردند یک فرض فلسفی این است که موقعی رفتار بر خنده‌جو باشد اغلب مبتنی بر فرض وجود مسر خورده‌گی است و نیز وجود مسر خورده‌گی همیشه به برخی از اشکال فرهنگی می‌انجامد (چهارمسلمان‌ها شورش می‌کنند). س. ۱۰۶ همه آموزه‌های راجع به دموکراسی، شهروندی، حقوق بشر، حقوق اقلیت‌ها و در هسته مرکزی خود، بر حفظ کرامت انسان با توجه به مشارکتی در تعیین سر نوشت خویش تأکید دارند. مسلمانان چنین حقوقی از مسلمانان اروپا سرخورده‌گی و خشونت را به دنبال خواهند داشت. بنابراین این نکته ضروری است که به رسمیت شناختن اسلام اروپایی به معنای غلبه اجتماعی بر جامعه آن چنان که اروپا نیز آن را نمی‌می‌کند، محسوب نمی‌شود. ضمن اینکه ارزش‌های وحدت‌بخش اروپایی نیز در این باره ناتوان نیستند. بنا به پیشنهاد مسلمانان و منابع اقتصادی اجتماعی و سازمان‌ها و جنبش‌های سیاسی آنان به عنوان بخش قابل نامی از هستی اروپایی، خارج از قواعد دموکراسی دولت‌سازی نوین در چهار چوب اتحادیه اروپا است. زیرا آنان به‌عنوان جبهه‌های اهمیت یافته‌اند که مسئول نظری رهبران فکری‌شان و شیوه‌های ملموسی که این اصول در تمام با رساله‌های نهادی قانونگذاری و احزاب در حال تأسیس‌شان دارند و باید اهمیت فراوان برای مطالعات نظری و میدانی مشخص تا از این طریق میزان تأثیرگذاری‌شان در حال و آینده روشن شود. راه‌میت این مطالعات با توجه به رویکردهای مسلمانان اروپایی پیش از گذشته روشن می‌شود. این رویکردها، با سیاست‌های بازرگانه قابل تبیین نیستند. هر گاه رویکرد محیطی مسلمانان اروپایی در ارتباط با آنچه بیخاری اسلامی نامیده می‌شود، مورد ارزیابی قرار گیرد، قابلیت‌ها و توانمندی‌های بیشتری می‌یابد. از این رو آن گونه که پتر آنتس نیز اشاره می‌کند، مسلمانان اروپایی باید در چهار چوب یک دیالوگ جهانی که سیاست محوری آن حول وحوش صلح، عدل‌های اخلاقی و ارزش‌های فلسفی است، مورد توجه واقع شوند. در این میان باید از رویکرد مسلمانان به ارزش‌هایشان و اینکه بر اساس آنها چه فضاهایی راجع

به‌منظور وجود دارند مورد بررسی واقع شود. مسلمانان مستعدند انسان خلیفه خدا روی زمین است. از این رو در رویکرد نخست برای آنان این سؤال ایجاد می‌شود که تا چه اندازه می‌تواند این آموزه‌ها با نالی رفتار شود. اروپا که دوم آنان مایلند با فلسفه اخلاقی خطر از جهانی «روبرو» باشند یا دیگران رفتار می‌کنند که دوست‌داری با تو انجام بدهند. این گزاره‌های اخلاقی همان گونه که در فیلان بر آنها تأکید شده است، فلسفه کثرت و فلسفه سیاسی را نیز از آنها بسیار سخن رفته است. در رویکرد سوم نیز آنان احقاق حقوق مبتنی بر عدم خشونت و از طریق تعلیم و تربیت را می‌می‌گیرند. در این زمینه رفتاری است که مسلمانان به‌عزم خاتم دکتر کلاوس، کمتر از ۲۰ نام‌نویس در سرکس اروپایی غربی به‌پارلمان فرستادند. اما آیا این روند ادامه می‌یابد که صورتی که اسلام اروپایی به رسمیت شناخته شود، بعد است چنین موضعی در آینده ادامه داشته باشد. از این رو باید به این پرسش پاسخ دهیم که این اسلام هر کسی، واجد چه مشخصات آبخوری است؟

شناخت اسلام تمدن اسلامی و دنیای اسلام که همگی بر صلح و دوستی تأکید دارند، قبل از هر چیزی مسؤلات مهمی را پیش روی ما قرار می‌دهد. آیا اسلام جزه‌لائیفک فرهنگ اروپایی نیست و آیا اروپای دینی و حتی علمی از تمدن اسلامی جداست؟ فرهنگ اسلامی بنیانگذار تمدن ما نیست. ما همگی بشر در اروپا بوده و قدیم‌شناسان اروپایی اذعان دارند که تاریخ اروپا بدون حضور مسلمانان، تاریخی ناقص و ناتمام خواهد بود. مسلمانان که در دکانهای نمایش عقاید قرون میانه هستند، به کتب مسلمانان در دفاع از انسان‌گرایی و اینکه انسان‌گراف مخلوقات و برترین موجودات است جرم محسوب می‌شود. لرنسالی، جیمز آکونیک، ریچارد بولیت نیز در کتاب «تمدن اسلامی و مسیحی» که از سوی فرهنگستان آمریکا منتشر شده است، به رابطه طولانی میان آدین و ۲ جامعه اسلامی و مسیحی اشاره کرده و اعلام کرده است که در جهان اسلام مسیح با یکدیگر اختلافاتی دارند اما این اختلافات جزئی بوده و منتهی نیستند. از این رو در ترسیم خطوط اصلی سیاست جهانی جایگاه‌های این دو جامعه جایگاه دین اسلام و پیروان آن و علی‌الخصوص توجه به مناسبات آنها با انگلیس واقع‌گرایانه باید روشن شود. رهبران اروپایی باید جرأت بیاورند و به مسائل نوپس‌های جدید بپردازند. این پاسخ‌ها برای نوشتن باید مضامین زیر واد خود به‌عنوان اصول راهنما به‌صورت داشته باشند. «حیات همه انسان‌ها باید محترم شمرده شود. از هر دین و مسلکی که کشش‌ها باید در چهار چوب عدالت فی‌مابین باشند. خشونت نباید وسیله رفع اختلاف باشد. فقر و قیامت انسان بی‌نیاز است و هرگز در زندگی خصوصی و در حوزه عمومی، دین خوارانه اجتماع و جامعه جهانی نباید در خدمت دین بر سر بیفتد. توافق سرکن اتحادیه روی اصول ذکر شده در بالا، آن چنان که انوار سعیدی می‌گوید، نباید تنها یک کافذ باشد. در غیر این صورت این خوش‌های خشم است که چاره خواهد شد و وحدت اروپایی را در معرض توفان‌هایی چون شورش جواتان، دل دوم مهاجران مسلمان خصوصاً پاریس قرار خواهد داد.

فرهنگ و تمدن